

Kuntalaisaloite 2.12.2025 - Kontiolahden pohjoisten kylien julkisen linja-autoliikenteen palauttaminen ja asian uudelleen käsittely

Kunnanhallitus 17.12.2025 § 339

Kuntalaisaloite.fi-palvelusta on saapunut Kontiolahden kunnan kirjaamoon 2.12.2025 kuntalaisaloite otsikolla "Kontiolahden pohjoisten kylien julkisen linja-autoliikenteen palauttaminen ja asian uudelleen käsittely".

Aloitteessa esitetään, että kunta ryhtyy toimenpiteisiin pohjoisten kylien julkisen linja-autoliikenteen palauttamiseksi tai korvaamiseksi toimivilla vaihtoehdoilla sekä että asia otetaan uudelleen käsiteltäväksi.

Tausta ja perustelut

Aloitteen mukaan linja-autovuorojen lakkauttaminen on tapahtunut ilman riittävää tiedottamista ja vaikutusten arviointia. Päätös on heikentänyt merkittävästi alueen asukkaiden arkea ja turvallisuutta, erityisesti nuorten ja lapsiperheiden osalta. Toisen asteen opiskelijoiden koulumatkat Joensuuhun ovat vaikeutuneet, mikä on lisännyt perheiden kuljetusvastuuta ja rajoittanut nuorten mahdollisuuksia harrastuksiin. Lisäksi alueen matkailuyritysten saavutettavuus on heikentynyt. Kyse ei ole uuden palvelun vaatimuksesta, vaan aiemmin toimineen reitin palauttamisesta. Aloitteessa esitetään, että bussin aikatauluun lisättävä noin 10 minuutin poikkeama kylien kautta palvelisi useita kyliä ja kymmeniä koululaisia tulevina vuosina. Julkisen liikenteen toimivuus nähdään olennaisena osana kylien elinvoimaisuutta ja kuntalaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia koulutukseen, työhön ja harrastuksiin.

Aloitteessa ehdotetaan seuraavaa:

- 1) Kontiolahden kunta selvittää yhdessä Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen ja liikennöitsijöiden kanssa keinot liikenteen palauttamiseksi tai korvaavien ratkaisujen (esim. kutsuliikenne, koulukuljetusten laajennus, yhteisvuorot) toteuttamiseksi,
- 2) Asia otetaan uudelleen käsiteltäväksi ja laaditaan konkreettinen aikataulu toimenpiteille.

Liitteenä:

- 1) Kontiolahden pohjoisten kylien julkisen linja-autoliikenteen palauttaminen ja asian uudelleen käsittely (julkaisuversio)

Oheismateriaalina:

- 1) Kuntalaisaloite, osallistajat - Kontiolahden pohjoisten kylien julkinen linja-autoliikenne

Lisätietoja: kunnanjohtaja Jari Tuononen, p. 050 435 8700

Kunnanjohtajan ehdotus:

Kunnanhallitus lähettää kuntalaisaloitteen "Kontiolahden pohjoisten kylien julkisen linja-autoliikenteen palauttaminen ja asian uudelleen käsittely" käsiteltäväksi kunnanhallituksen alaiseen viranhaltijavalmisteluun.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Aloitteeseen vastausta varten taustatietoja sekä nykyisestä tilanteesta selvitystä on tiedusteltu mm. Joensuun seudun joukkoliikenne -tiimiltä Joensuusta ja lisäksi Traficomilta (ELY:n joukkoliikennetehtävät siirtyivät Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille 1.1.2026 alkaen).

Joensuun seudun joukkoliikenteellä tarkoitetaan seudullista joukkoliikennettä, jota järjestetään Joensuun kaupungin toimesta Joensuun, Kontiolahden ja Liperin keskeisillä alueilla. Kontiolahdella alue käsittää kuntakeskukseen, Lehmoon, Kontioniemeen, Paiholaan, Kulhoon ja Onttolaan suuntautuvat liikenteet. Seudullinen joukkoliikennejaosto määrittelee toimivalta-alueelleen tavoitteellisen palvelutason, joka ohjaa joukkoliikenteen suunnittelua ja järjestämistä. Kunnat sitoutuvat varaamaan vuosittain seudullisen joukkoliikenteen järjestämistä varten tarvittavan rahoituksen. Matkustajien maksama lippujen hinta ei kata joukkoliikenteen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia kokonaisuudessaan ja joukkoliikenteen järjestelyjen kustannuksissa noudatetaan marraskuussa 2019 allekirjoitettua seudullista yhteistyösopimusta. Kontiolahden kunnan osuus Joensuun seudun joukkoliikenteen nettokustannuksista vuonna 2025 on ollut n. 960 000 euroa (talousarvioennuste oli n. 788 000 euroa).

Pohjois-Savon ELY-keskus ja Joensuun kaupunki ovat solmineet yhteistyösopimuksen henkilökuljetusten järjestämisestä, joukkoliikenteen lippu- ja maksujärjestelmästä ja joukkoliikenteen kustannusten jakamisesta. Sopimus on tullut voimaan 1.6.2020 ja sitä on muutettu 5.6.2023 alkaen. Sopimus on voimassa toistaiseksi. Joensuun kaupunki on kaupunkiseudun joukkoliikenteen toimivaltainen viranomaisvirasto Kontiolahden kunnan alueella. Aluehallinnon uudistuksen myötä ELY-keskuksen joukkoliikennetehtävät siirrettiin Traficomiin ja näin ollen Traficom korvasi ELY-keskuksen sopimusosapuolena yllä mainitussa yhteistyösopimuksessa ja siihen liitettävässä rahoitussuunnitelmassa 1.1.2026 alkaen. Nykyinen rahoitussuunnitelma on voimassa ajokaudelle 2.6.2025-31.5.2026 ja se on hyväksytty Joensuun kaupungin seudullisessa joukkoliikennejaostossa 2.9.2025 § 26.

Kontiolahden kunta teki 26.8.2025 kannanoton Joensuun seudulliselle joukkoliikennejaostolle 2.9.2025 pidettyyn kokoukseen koskien silloisen ELY-keskuksen rahoitussuunnitelmaa ajokaudelle 2.6.2025-31.5.2026 ja otti huomioon kannanotossaan kuntaan saapuneet palautteet ja edellytti kannanotossaan reittien palauttamista ennalleen, mutta sai kannanottoon ELY:ltä alla kuvatun vastauksen, mihin myös Traficom viittaa.

Selvityksessään ELY totesi 29.8.2025 pohjoisten kylien yhteyksien muutoksista seuraavaa: "Vuoro M-P Nurmes 5.20 - Joensuu 7.50 päätettiin jättää hankkimatta, koska matkustajia oli todella vähän koko pitkällä yhteysvälillä. Vuoron matkustus koostui lähinnä Joensuun kaupungin toimivalta-alueen sisäisistä matkoista. Pieniin matkustajamääriin perustuen myös vuorolta M-P Joensuu 16.10 - Valtimo 19.15 jätettiin hankkimatta väli Juuka-Nurmes-Valtimo ja samalla vuoro siirrettiin vt 6:lle, koska matkustustarve Varparantaan oli erittäin vähäinen. Myös klo 18.10 Joensuusta lähtevän vuoron ja klo 16.50 Joensuuhun saapuvan vuoron reitit suunniteltiin uudestaan matkustustietojen pohjalta. ELY-liikenne on tyyppillisesti kuntakeskusten välistä pitkämatkaista liikennettä ja siinä huomioidaan mahdollisuuksien mukaan kuntien koulukuljetustarpeet. Joensuun kaupungin toimivalta-alueen sisäiset liikkumistarpeet eivät ole ELY-liikenteen suunnittelussa

ensisijaisia, vaikka teemmekin tiivistä yhteistyötä liikenteiden yhteensovittamiseksi.”

Traficom ilmoitti kunnalle saapuneen kuntalaisaloitteen johdosta lähettämään tiedusteluun, että ovat tehneet selvityksen aloitteessa mainitun yhteysväli Nurmes-Joensuun liikenteen hankintaperiaatteista sekä lakkautetuista vuoroista vuoden 2025 puolella ja asiaan ei ole tässä vaiheessa enää Traficomilla (silloisella ELY:llä) lisättävää.

Kukin kunta vastaa itse sellaisen liikenteen kustannuksista, mikä palvelee vain kyseistä kuntaa yksin. Kunnilla on oikeus hankkia ja järjestää omalla kustannuksellaan lisäliikennettä omalla alueellaan. Liikenne hankintaan kuitenkin ensi sijassa seudullisen yhteistyön puitteissa ja seudullinen joukkoliikennejaosto toimivaltaisena viranomaisena määrittelee toimivalta-alueelleen eli myös Kontiolahden kunnan alueelle tavoitteellisen palvelutason, joka ohjaa joukkoliikenteen suunnittelua ja järjestämistä. Joensuun seudun joukkoliikennettä nykyisessä mallissa ei hankita Kontiolahden kunnan pohjoisten kylien alueelle.

Kontiolahden kunnan kasvatus- ja koulutusosaston vastaus aloitteeseen:

Toisen asteen opiskelijoiden koulumatkat korvataan Kansaneläkelaitoksen maksaman koulumatkatuen kautta. Oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyvän maksuttomuuden myötä koulumatkasta on poistunut omavastuu. Kunta tai koulutuksen järjestäjä ei ole velvollinen järjestämään toisen asteen koulutuksessa oleville oppivelvollisille koulukuljetusta.

Koulumatkatuki myönnetään ensisijaisesti joukkoliikenteen käytön perusteella. Jos joukkoliikennettä ei ole mahdollista käyttää, myönnetään koulumatkatuki ns. oman matkustustavan perusteella. Tämä tarkoittaa, että opiskelijan tulee itse järjestää kulkeminen oppilaitokseen ja opiskelijalle maksetaan ns. taksa-asetuksen mukainen rahallinen korvaus.

Toisen asteen koulutuksen maksuttomuuden toteutuessa koulumatkatukeen oikeuttavan koulumatkan raja on laskettu 7 kilometriin. Toisen asteen opiskelijoiden maksuttomat koulumatkat korvataan Kansaneläkelaitoksen maksaman koulumatkatuen kautta. Koulumatkat korvataan ensisijaisesti joukkoliikenteen halvimmalla lipputuotteen mukaan. Julkisen liikenteen puuttuessa opiskelijalla ei ole oikeutta saada esimerkiksi kokonaan tai osittain taksilla kulkemaansa koulumatkaa täysimääräisesti korvatuksi, vaan laskennallinen korvaus määräytyy koulumatkatukilain säännösten ja taksa-asetuksen mukaisen korvauksen perusteella.

Pohjoisten kylien alueelta tulee lähivuosina kulkemaan noin 20 opiskelijaa 2. asteen oppilaitoksiin, mutta missä määrin he kukin sitten käyttäisivät esitettyä bussiyhteyttä, on vaikea määrittellä. Kontiolahden opetuspalveluille ei ole viime vuosina tullut kulkuyhteyksien puuttumisesta yhteydenottoja yhtä lukuun ottamatta. Kontiolahden lukioon tulevat opiskelijat eivät ole nostaneet asiaa esille missään yhteydessä lukion rehtorille.

Mahdollista kuljetusreitien hankintaa kunnan omalla kustannuksella tilausliikenteenä on tiedusteltu koulukuljetusten nykyiseltä liikennöitsijältä ajatuksella, että uusi optiovuoro tilattaisiin n. 20 pohjoisten kylien alueen opiskelijalle Kontiolahden keskustaan, josta he

jatkaisivat Joensuun joukkoliikenteen vuorobusseilla oppilaitoksiin. Hinta-arvioksi kuljetukselle on annettu n. 360 €/pv (+ 13,5 % alv.).

Harkittaessa toisen asteen opiskelijoiden kuljetuksen järjestämistä kunnan toimeenpanemana ja kustantamana on syytä huomioida kaikkien kontiolahtelaisten yhdenvertainen kohtelu. Toisen asteen opiskelijoita asuu kunnan muillakin alueilla (mm. Kunnasniemi/Puntarikoski ja Mönni/Selkie), joissa on vastaava tilanne kuin Kontiolahden pohjoisissa kylissä. Tällöin vastaava palvelu olisi kohdennettava myös heille.

Yhteenvetona ja vastauksena aloitteeseen:

Traficommin liikenne (ent. ELY) on tyypillisesti kuntakeskusten välistä pitkämatkaista liikennettä ja siinä huomioidaan mahdollisuuksien mukaan kuntien koulukuljetustarpeet. Kontiolahden kunnan tai Joensuun seudun sisäiset liikkumistarpeet eivät ole Traficommin (ent. ELY) suunnittelussa ensisijaisia ja pieniin matkustajamääriin perustuen aloitteessa mainitut vuorot Traficom (ent. ELY) jätti hankkimatta tai siirrettiin vt 6:lle. Mahdollista Joensuun seudun joukkoliikenteen lisäystä harkittaessa tällä hetkellä kustannusmallissa on otettava huomioon koko Joensuu, Liperi, Kontiolahti -seudun tilanne ja tarve, koska liikennettä hankintaan ensi sijassa seudullisen yhteistyön puitteissa ja joukkoliikennettä nykyisessä mallissa ei hankita mm. aloitteessa mainitulle Kontiolahden pohjoisten kylien alueelle.

Toisen asteen opiskelijoiden koulumatkat korvataan Kansaneläkelaitoksen maksaman koulumatkatuen kautta. Oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyvän maksuttomuuden myötä koulumatkasta on poistunut omavastuu. Kunta tai koulutuksen järjestäjä ei ole velvollinen järjestämään toisen asteen koulutuksessa oleville oppivelvollisille koulukuljetusta. Lisäksi on huomioitava, että harkittaessa toisen asteen opiskelijoiden kuljetuksen järjestämistä erikseen kunnan toimeenpanemana ja kustantamana on syytä huomioida kaikkien kontiolahtelaisten ja kunnan alueella asuvien yhdenvertainen kohtelu.

Liitteenä:

- 1) Kuntalaisaloite 2.12.2025 - Kontiolahden pohjoisten kylien julkisen linja-autoliikenteen palauttaminen ja asian uudelleen käsittely (julkaisuversio)
- 2) Seudullinen joukkoliikennejaosto, pöytäkirjanote 2.9.2025 § 26
- 3) Joensuu TVV rahoitussuunnitelma 2025-2026
- 4) ELY-keskuksen rahoitussuunnitelma ajokaudelle 2025-2026, Kontiolahden kunnan kannanotto

Oheismateriaalina:

- 1) Kuntalaisaloite, osallistujat - Kontiolahden pohjoisten kylien julkinen linja-autoliikenne
- 2) Linjakuormitusraportti - joukkoliikenne

Lisätietoja: hallintopäällikkö Tuula Korpi, p. 050 4411705 ja kasvatus- ja koulutusjohtaja Leila Kurki, p. 050 344 7909

Kunnanjohtajan ehdotus:

Kunnanhallitus hyväksyy asiasta annetun selvityksen ja esittää sen vastauksena kuntalaisaloitteeseen.

Päätös:

Kunnanhallitus päätti yksimielisesti palauttaa asian uudelleen valmisteluun.

Kunnanhallituksen pyynnöstä hallintopäällikkö pyysi Liikenne- ja viestintävirasto Traficomista uutta palaveria aiheeseen liittyen. Traficomin Joukkoliikenteen suunnittelu -yksikön kanssa pidettiin palaveri 17.4.2026 ja palaverissa selvisi seuraavaa:

Aiemmin ELY:n vastuulla olleet joukkoliikennevuorot kilpailutettiin v. 2025 uudelleen. Päätös tiettyjen vuorojen lakkauttamisesta tai reitin uudelleen järjestelystä tehtiin matkustajalaskennan perusteella. Kyseisellä reitillä on ollut matkustajia satunnaisesti, Traficomin laskennan perusteella ei edes joka päivä. Traficomin selvityksen perusteella aiempi reitti Varparannan kautta ei varsinaisesti matka-aikaa pidennä, mutta vaikuttaa lisäyksenä ajoaikaan ja sitä kautta vaikuttaa autokiertoon, mikä tuo lisää kustannuksia.

Palaverissa täsmennettiin kunnalle, että aiempi ELY:n, nykyinen Traficomin, liikenne on nimenomaisesti pitkänmatkan eli kuntakeskusten välistä liikennettä, jolloin tässä tapauksessa vuorot lähtevät yleensä Nurmeksesta ja ajavat Joensuussa esim. sairaalalle. Jos ajetaan lenkki ylimääräistä ja tienvarrelta ei tule matkustajia kyytiin, on asiakkailta saatu palaute välitön niiden osalta, jotka kulkevat reittiä Nurmeksesta tai Juuasta Tikkamäelle. Mikäli reitit ja vuorot haluttaisiin pitää ennallaan, tulisi osoittaa, että matkustajia ja kulkijoita on ja päätösten pohjalle tehdyssä matkustajalaskennassa näin ei ole tapahtunut. Traficomin on lisäksi otettava huomioon, että kriteerit liikenteen reitityksille ja säilyttämiselle on oltava valtakunnallisesti samantyyppisiä ja vertailukelpoisia.

Viime vuotinen aamuvuoron lopetus Nurmeksesta Joensuuhun on Traficomin mukaan pysyvä ja aikaisin vuoro Nurmeksesta Joensuuhun on perillä klo 8.45. Sen vuoron tarkoituksena on mahdollistaa pohjoisesta saapuminen Joensuusta klo 09 aikaan lähtevään junaan.

Ensimmäisen keskustelun perusteella Traficom lupasi selvittää nykyisen liikennöitsijän kanssa, voisiko Joensuuhun klo 8.45 saapuva vuoro ja Joensuusta klo 16.15 lähtevä vuoro siirtyä jatkossa kulkemaan Varparannan kautta ja miten siihen vaikuttavat olemassa oleva kalusto, tien kunto jne.

Traficomilta saapui 24.4.2026 asiaan liittyen sähköposti, jossa kerrottiin keskusteluista nykyisen sopimusliikennöitsijän kanssa Nurmes-Juuka-Joensuu vuoroista. Keskustelussa Traficom ja liikennöitsijä ovat yhdessä tulleet siihen tulokseen, että suunniteltua liikennöintikokonaisuutta ei ole heidän puolestaan tarkoituksenmukaista muuttaa. Myöskään liikennöitsijällä ei ole halua siirtää isoja busseja Varparannan reitille eli pienemmille teille. Liikennöitsijä on ehdottanut Traficomille Varparannan liityntävuoroja pienemmällä kalustolla runkoliikenteen busseihin, mutta Traficom muistuttaa, että se on puhtaasti kunnan sisäistä liikennettä ja kunnan itse järjestämää ja kustantamaa toimintaa.

Vastauksena aloitteeseen Kontiolahden kunta viittaa asiassa aiemmin ja nyt uudelleen tehtyihin selvityksiin.

Seudullinen joukkoliikennejaosto toimivaltaisena viranomaisena määrittelee toimivalta-alueelleen eli myös Kontiolahden kunnan alueelle tavoitteellisen palvelutason, joka ohjaa joukkoliikenteen suunnittelua ja

järjestämistä. Joensuun seudun joukkoliikennettä nykyisessä mallissa ei hankita Kontiolahden kunnan pohjoisten kylien alueelle.

Kontiolahden kunnalle joukkoliikenteen kustannusten osalta talousarvio v. 2026 on ollut 930 000 euroa ja päivitetty alustava arvio v. 2026 kuluista Kontiolahden osalta on n. 1 012 000 euroa.

Seudullinen joukkoliikennejaosto on kokouksessaan 14.4.2026 § 10 päättänyt joukkoliikenteen reiteistä ja aikatauluista 12.8.2026-6.6.2027 väliselle ajalle. Tuossa päätöksessä on osana talouden sopeutusta lakkautettu vuoroja, joissa on ollut keskimäärin alle 5 matkustajaa. Lakkautuksia on kohdistunut myös Kontiolahden alueelle (linjat 201-215) ja osana talouden sopeutusta on mahdollista, että lakkautuksia tai ainakin vuorojen käyttäjämäärien kriittistä tarkastelua on tulossa lisää. Ei ole siis todennäköistä, että kokonaan uusia liikennöitäviä linjoja avataan esim. pohjoisten kylien alueelle, vaan jatkossa keskitytään turvaamaan olemassa olevien linjojen liikennöinti niillä alueilla, missä joukkoliikenteelle on säännöllisesti ja osoitetusti käyttäjiä.

Lisätietoja: Hallintopäällikkö Tuula Korpi, p. 050 441 1705.

Kunnanjohtajan ehdotus:

Kunnanhallitus hyväksyy asiasta annetun selvityksen ja esittää sen vastauksena kuntalaisaloitteeseen.

Päätös: